

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för utbildningsvetenskap

Mångkultur i förskola

Fyra förskollärares kunskap och föreställningar om samt syn på
arbetet i den mångkulturella förskolan

Anabel Moza

2016

Examensarbete, Grundnivå (kandidatexamen), 15 hp
Pedagogik
Förskolläroprogrammet

Handledare: Daniel Pettersson
Examinator: Peter Gill

Anabel Moza (2016). *Mångkulturella förskolan. En kvalitativ intervjustudie om fyra pedagogers erfarenhet, tankar och syn på arbetet i den mångkulturella förskolan.* Examensarbete i pedagogik. Lärarprogrammet. Akademin för utbildning och ekonomi. Högskolan i Gävle.

Sammanfattning

Minst vart fjärde barn som går i förskolan idag har sina rötter i andra delar av världen. Den svenska förskolan och skolan består av barn som antingen är födda i ett annat land eller har föräldrar som är det. Detta innebär att förskolan och skolan blivit mångkulturell och flerspråkig. Detta ställer givetvis krav på förskolans personal. Lpfö 98/10 beskriver förskolan som en social och kulturell mötesplats som skall förbereda barnen för ett liv i det internationaliserade samhället vi lever i idag. Detta väckte mitt intresse att undersöka pedagogers föreställning/uppfattning i arbetet med mångkultur på förskolan. Syftet med undersökningen var att beskriva och analysera pedagogers tankar och förhållningssätt kring mångkultur i förskolan samt deras interkulturella kompetens. Studien syftar även till att undersöka pedagogers kunskap samt föreställning kring interkulturellt som begrepp och förhållningssätt.

Studien baseras på fyra kvalitativa intervjuer, då det är människors uppfattningar och tankar om mångkultur i förskolan som har undersökts. Studien omfattar två förskolor i två olika stadsdelar i en kommun. Resultatet visade att samtliga pedagoger uppfattar arbetet med mångkultur i förskolan som givande och lärorikt då de lär sig mycket om andra kulturer. De menar att det är berikande för både personalen och barnen, att det positivt påverkar barnens värdegrund då de lär sig att se alla människors lika värde. Det framkom i resultatet att pedagogerna lägger tyngd på arbetet med att stärka individen och lyfta fram likheter istället för att fokusera på olikheter. Resultatet visade även att pedagoger inte har tillräckligt kunskap kring interkulturalitet och dess innebörd. Detta tolkar jag som att pedagogerna saknar kompetensutveckling inom området.

Nyckelord

Förskola, interkulturellt, mångkulturell

Innehåll

Innehåll.....	6
1.Inledning och bakgrund.....	1
Styrdokumentet.....	2
2. Tidigare forskning	3
Interkulturellt:	5
3.Syfte	7
3.1 Frågeställning	7
4.Metod.....	7
4.1 Val av metod.....	7
4.2 Urval	8
4.3 Genomförande	8
4.4 Databearbetning.....	9
4.5 Etiska överväganden.....	9
5.Resultat.....	10
5.1 Beskrivning av respondenterna	10
5.2 Arbetet med mångkultur.....	10
5.3 Pedagogers erfarenhet av att arbeta med mångkultur.....	11
5.4 Mångkulturellt arbetssätt	13
5.5 Arbetet med barnens kulturella identitet	14
5.6 Vilken interkulturell kompetens bör pedagoger ha?.....	15
6.Resultats diskussion.....	16
6.1 Avslutande reflektioner	19
6.2 Metoddiskussion.....	20
6.3 Fortsatt forskning.....	20
Källförteckning.....	21
Bilagor: 23	

1. Inledning och bakgrund

Det svenska samhället har blivit alltmer mångkulturellt i och med att invandringen ökat den senaste tiden. Vad detta innebär för Sverige som samhälle diskuteras ständigt och många anser att det är positivt för Sverige men det finns även de som har en negativ inställning till denna mångkulturalitet. Jag kommer själv från en annan kultur än den svenska och läser till förskollärare med inriktningen mångkulturella möten på högskolan. Detta har skapat mitt intresse för att undersöka pedagogers erfarenheter, uppfattningar samt förhållningssätt i arbetet med mångkulturalitet i förskolan. Så här uttrycker sig Aykan Bozarslan (2001) om mångkultur i förskolan. ”Mångkultur är något som ska avspeglas i förskolans vardag som ett naturligt och självklart inslag” (Bozarslan 2001, s.108)

Att förskolans verksamhet genomsyras av demokratiska värden är betydelsefullt, att barnen får känna ett naturligt samband mellan lärande, kunskap, samhälle, demokrati framtid och motivation (Lorentz 2009). Som det påpekas i Lpfö 2010 är det förskolan som förbereder barnen på det alltmer internationaliserade samhället. Numera har ett flertal förskolor runt om i Sverige mångkulturella barngrupper och detta ställer höga krav på pedagogerna i deras arbete eftersom de möter barn från olika kulturer och med olika behov i verksamheten.

Med den mångkulturalitet vi har idag ställs pedagoger inför nya utmaningar. Olikheter ska främjas och olika kulturer ska tas tillvara och alla ska samsas. Arbetet med barn från andra kulturer kan även innebära att handskas med barn med trauman och starka känslor som är svåra att hantera (Ellneby 2007). Det krävs kunskap och förståelse för olika kulturer samt kompetens om hur man arbetar med mångkulturen. Enligt Lpfö (2010) skall förskolan sträva efter att varje barn utvecklar förståelse för allas lika värde oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion, annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionsnedsättning eller social bakgrund.

Detta kräver att pedagogerna lyfter fram de demokratiska värden förskolan vilar på och medvetet arbetar med ett mångkulturellt arbetssätt som främjar mångkulturen samt ser det som en tillgång i barngruppen. All personal på förskolan ska förhålla sig till den demokratiska värdegrunden och medvetet arbeta för att den mångkulturella miljön präglas av solidaritet, respekt och medmänsklighet. Pedagoger bör ge respekten för allas lika värde och individens okränkbarhet, samtidigt som de medvetet ska arbeta för att förankra och förmedla dessa värden (Lpfö 98/10).

Då förskolan består av många olika kulturer krävs det att pedagoger har kunskap i interkulturell pedagogik och förhållningssätt vilket går ut på ett interagerande mellan olika kulturer samt ömsesidig respekt och förståelse i mötet med andra kulturer (Lahdenperä 2004). Pedagogernas egen förhållning och bemötande av olikheter och skillnader har betydelse och påverkar hur de arbetar med mångkulturen. En negativ eller positiv inställning påverkar och sätter sin prägel i verksamheten (Hans Ingvar Roth 2005). Även Lunneblad (2009) belyser betydelsen av att pedagoger är medvetna om sin sociala kulturella prägning då detta bidrar till en förståelse för det som är annorlunda.

Styrdokumentet

Förskolan fick sin läroplan först 1998 och innan dess var det Socialstyrelsen som arbetade fram material för det pedagogiska arbetet i förskolan. Första gången invandrarbarn och deras behov uppmärksammades i relation till förskolan var tidigt på 1970-talet i barnstugeutredningen. Läroplanen för förskolan Lpfö (98/10) beskriver att förskolans verksamhet ska vila på värden som demokrati, solidaritet och jämställdhet samt alla som arbetar i förskolan bör ha ett demokratiskt förhållningssätt och medvetet arbeta för att den mångkulturella miljön präglas av solidaritet, tolerans, och medmänsklighet. Läroplanen för förskolan tar även upp att barn lättare tar till sig konkreta upplevelser och detta innebär att pedagogers förhållningssätt är betydelsefull och avgörande för barns lärande av dessa värden. Förskolan ska sträva efter att alla barn känner sig trygga i sin identitet samt att de lär känna sin egen kultur och utvecklar en förståelse för andras kulturer, villkor och värderingar.

Förskolan kan se till att de nationella minoritetsgrupper och barn med utländsk bakgrund får stöd i flerkulturell tillhörighet då detta har betydelse för utvecklandet av respekt för andras kulturer (Lpfö 98/10).

Enligt skolverkets *allmänna råd och kommentarer – kvalitet i förskolan* (2005) bör förskolan se mångkulturell mångfald som en möjlighet eftersom det har stor betydelse i arbetet med mångkulturalitet. Förskolan ska ge barnen möjligheten att utvecklas med sin egen kultur som bas och man bör ta tillvara på barnets kulturella tillhörighet.

Dessutom understryks vikten av ett interkulturellt förhållningssätt bland personalen på förskolan som betonar kulturernas lika värde och ser språklig och kulturell mångfald som en tillgång i barngruppen. Detta bör gälla alla förskolor runt om i landet

och inte bara de på mångkulturella områden med mångkulturella barngrupper. Personalen kan behöva kompetensutveckling för att möta alla dessa behov samt i arbetet med att stödja flerkulturtillhörighet och enligt dokumentet är det kommunens ansvar att se till att personalen får det (Skolverket 2005).

2. Tidigare forskning

Vad betyder begreppet kultur? Många associerar begreppet till traditioner, religion samt teater och konst. Här utreds begreppen närmare. Religion är en viktig grund och del i människors kultur både religion och kultur inverkar på varandra (Hedin, C & Lahdenperä, P 2000). Kultur är hur vi klär oss, uttrycker oss samt våra värderingar som ofta är inbakade i kultur (Ellneby 2007). Lunneblad (2006) beskriver begreppet som problematiskt då han menar på att den rymmer så mycket. Han anser att vi inte kan skilja på vad som är någons kultur och vad som är effekter av någons ekonomiska och sociala situation.

Vidare beskriver Lunneblad att kultur även innebär att begränsa olika människors sätt att leva i grupper eller samhälle genom kommunikativa, sociala och materiella uttryck. Enligt Ellneby (2007) är det viktigt för vår framtid att vi accepterar att alla kommer från olika kulturer och att det som är viktigt för oss här i Sverige inte behöver vara viktigt i ett annat land. Att det svenska samhället blivit alltmer mångkulturellt är fakta vilket för oss till det som Ellneby (ibid) påpekar då hon belyser att det krävs en kunskap och förståelse för andra kulturer och inte minst på förskolan.

Då detta är grundläggande och viktigt i arbetet på mångkulturella förskolan. Vidare tar hon upp vikten av och viljan att lära oss om barnens hemkultur samt en fördjupning i vår egen kultur eftersom den kan hjälpa oss i arbetet. Även Pirjo Lahdenperä (2004)

Enligt nationalencyklopedin representerar *Mångkulturalism* förekomsten av många olika kulturer och kulturyttringar i en positiv samverkan. Begreppet ses på många olika sätt och används ofta för att beskriva sociologiska förhållanden inom olika grupper. För andra består det mångkulturella även i att gruppidentiteter utifrån kön, ålder, klass och sexuell läggning blivit mer synliga under senaste tiden och efter lagstiftningen gällande likabehandling och antidiskrimineringen (Lahdenperä & Lorentz 2010).

Begreppet betecknar ett tillstånd t ex. ett mångkulturellt samhälle eller förskola. Lunneblad (2006) anser att det är svårt att definiera vad ett mångkulturellt samhälle står för men förklarar att det omfattar ett samhälle med invånare som har olika etniska,

traditionella och religiösa bakgrunder. Mångkulturbegreppet används för att beskriva hur ett samhälle ser ut. Begreppet misstolkades av många och detta förde med sig att regeringen valde i slutet av 1900-talet att utforma en integrationspolitik som övergick till man började använda begreppet mångfald i stället för mångkulturell. Detta eftersom ordet mångfald inte bara avsåg etnisk mångfald utan tydligare beskrev att det handlade om människors olika livserfarenheter (Lunneblad 2006)

Redan på tidiga 70-talet fanns det en ambition om en inkluderande förskola (Willén, Gruber & Puskás, 2013). Från början var tanken att invandrabarnen skulle anpassa sig till det svenska samhället men detta förändrades gradvis till ett mångkulturellt ideal. Anpassningstanke tonades ned och man började sträva efter att jobba från ett mångkulturellt perspektiv, där personalen på förskolan skulle handskas med beteenden och värderingar som finns i andra kulturer på ett insiktsfullt sätt (ibid).

År 1975 antog Sveriges riksdag även riktlinjer för en invandrapolitik som skulle innebära att invandrarnas kulturella bakgrunder skulle erkännas och lyftas fram. Socialstyrelsen la fram ett material som kallades ”pedagogiskt program” som skulle styras in på invandrabarnens kulturella bakgrunder. Detta material klargjorde att pedagoger ansvarade för att ge invandrabarn möjligheten att både möta ursprungskulturen och den svenska kulturen (Lunneblad 2009).

När första läroplanen för förskolan kom 98 ändrades benämningen ”invandrabarn” till ”barn med utländskt bakgrund” samtidigt som man tar upp vikten att ta vara på den kulturella mångfalden och se den som en tillgång (ibid). Nu sågs förskolan som en social mötesplats för likheter och olikheter där man skulle arbeta för att motverka fördomar, främlingsfientlighet, diskriminering och trakasserier vilket ledde till att förskolan nu skulle genomsyras av tolerans och solidaritet mellan barn och vuxna.

Lunneblad har i sin avhandling om förskolans mångfald kommit fram till att pedagoger i sitt arbete har svårt att använda samhällets kulturella mångfald som en resurs. Han tror att det delvis beror på att pedagoger är osäkra på vad ett mångkulturellt arbete är för Sverige och förskolan. Lunneblad menar på att det mångkulturella arbetet handlar om hela samhället och inte bara om invandrare och därför kan vi inte bara tänka på etnicitet.

Förskolan representerar barn, pedagoger och annan personal från olika kulturella bakgrunder och miljöer. Detta har medfört att det mångkulturella arbetet blivit viktigare

på förskolan. Mångkulturen innebär obegränsade möjligheter till nya tankar och kunskaper för pedagogerna men sätter också kreativiteten på prov och det gäller för personalen att hitta nya vägar för att leva upp till läroplanens mål och direktiv (Lorentz 2010). Gayle Evans har skrivit artikeln *"It's never too soon"* där hon berättar om möjligheterna att kunna skapa ett så mångkulturellt baserat lärande som möjligt.

I artikeln får man reda på möjliga åtgärder med att koppla all undervisning i förskolan till mångkultur. Författarna menar på att det sker en utveckling hos barnen genom att de klassificerar, skiljer och ser likheter sinsemellan, vilket enligt författarna är en betydande del av lärandet (Gayle-Evans, 2004).

"Multicultural education is ideal in helping young children understand the lives of people who may look, dress, speak, think or eat differently from the way they do. Therefore, whether a classroom is monocultural or not, it is imperative that teachers provide multicultural materials and activities and allow students to be active participants in these activities. This helps to prepare young children to meet the diversity that is inevitable"(Gayle-Evans 2004, sid 2).

Interkulturellt:

Interkulturellt innebär i praktiken en överskridande process och interaktion som sker mellan människor från olika kulturer samt en ömsesidig respekt för varandra, där olika kulturer, religioner, språk, tankesätt och livsstilar samverkar och berikar varandra (Lahdenperä 2004).

En interkulturell pedagogik ifrågasätter den traditionella pedagogiken som länge fungerat som normen och grunden för vad som ska gälla i skolsammanhang (Lahdenperä & Lorentz 2010). Författarna talar om att ett interkulturellt förhållningssätt i pedagogiska sammanhang innebär att alla olika inblandade parter har en medvetenhet om den egna kulturella bakgrunden och mötet med minoritet och majoritet finns en ömsesidig respekt och på jämlika premisser. Vidare menar de att en pedagog som tillhör majoriteten måste då ta steget bakåt och iaktta sig själv samt reflektera över sina egna förutfattade meningar och olika typer av kulturella tolkningar. Vilket författarna avser att vi ofta omedvetet bär med oss i möte med minoritetsgrupper.

Samtidigt påpekar Lahdenperä (2004) att riksdagen tagit beslut om att undervisningen i alla skolformer bör kännetecknas av ett interkulturellt synsätt vilket bör prägla pedagogers förhållningssätt gentemot barnen. Pedagoger idag möter eller kommer att möta barn från olika kulturer, dessa barn behöver utveckla sin dubbla kulturtillhörighet och identitet. Vilket betyder att alla blivande pedagoger bör få

kunskaper i flerspråkighet eftersom detta kan bidra till att förskolan utvecklar en interkulturell miljö (Lahdenperä & Lorentz 2010).

I förskolans pedagogiska sammanhang bör kulturmöten och interkulturell kommunikation bejakas. Detta vill säga olikheter och skillnader hellre än åsikter av likhet och att ”allt ska vara lika för alla” menar Lorentz (2007). I stället för att socialisera alla i en enda identitet bejakar man inom interkulturell pedagogik olika och skilda Identiteter (ibid). Kerstin Von Brömssen (2006) påpekar att identitetsskapandet är en viktig del i det mångkulturella arbetet och hon menar på att förskolan är en av samhällets viktigaste platser att konstruera identiteter på.

Vidare hävdar författaren att pedagoger i mötet med dessa barn kan förstärka, förminska eller bekräfta deras identitet och på samma gång poängterar hon att tilldelningen av vissa identiteter kan få en inkluderande eller exkluderande funktion. Att tilldela någon en identitet gör man genom att markera tillhörighet eller utanförskap och det kan vara allt från klass, kön, nation, etnicitet, religion sexualitet och språk

Även Lorentz & Bergstedt (2006) tar upp detta och menar på att vi måste se likheter och olikheter hos varandra för att kategorisera människor men även här konstateras att tilldelningen av identiteter markerar vem som hör till och vem som inte gör det. Enligt författarna konstrueras identiteten av ”egna individuella erfarenheter” men hävdar samtidig att man är påverkad av den grupp man identifierar sig med och de upplevelser, minnen och berättelser som finns inom den.

En bidragande faktor för en förstärkt självkänsla och identitet är pedagoger som visar respekt för barnens kulturella bakgrund. Vilket Borzarslan (2001) belyser när hon pratar om vikten att det finns pedagoger som kan bidra till att dessa barn utvecklar sin dubbla kulturtillhörighet. Detta kan pedagoger göra genom att skapa goda relationer, genom personliga möten samt ett medvetet arbetssätt. Vidare påpekar författaren att pedagoger får då möjligheten att visa den svenska kulturen, ta vara på varje barns kultur och ta del i andras kulturer.

Lorentz och Bergström (2006) bedömer att alla i samhället bör utveckla en interkulturell kompetens men understryker att det då krävs att den interkulturella utbildningen finns tillgängligt för alla. Enligt författarna har man nått interkulturell kompetens när man har förmågan att effektivt kommunicera i interkulturella situationer. Samtidigt tar de upp att många kritiserat och argumenterat emot en interkulturell

utbildning då vissa människor anser att en dylik utbildning är till för folk med annan kulturell, etnisk eller religiös bakgrund.

Då vi lever i ett mångkulturellt samhälle vilket bör återspeglas i utbildningens alla nivåer borde alla som arbetar inom utbildningsväsendet arbeta för att främja kulturell identitet och respekten för andra kulturer menar Hans Lorentz (2007). En miljö med många olika etniska grupper kan leda till konflikter mellan olika grupper och att bli bemött med etniska fördomar och bli exkluderad är sårande och farligt för individen och samhället. Detta bör motverkas och för att kunna uppnå det krävs det att pedagoger utvecklar sin kulturella kompetens menar (Lahdenperä & Lorentz 2010).

3.Syfte

Syftet med denna studie är att beskriva och analysera pedagogers tankar och förhållningsätt kring mångkultur i förskolan samt deras interkulturella kompetens.

3.1 Frågeställning

Hur upplever och beskriver pedagoger sitt arbete på mångkulturella förskolan?

Vilken interkulturell kompetens har pedagoger?

Har pedagoger någon förståelse om begreppet interkulturell?

4.Metod

Jag har lagt upp metodavsnittet med underrubriker. I avsnittet ingår val av metod, urval, genomförande, reliabilitet och validitet, databearbetning samt etiska överväganden.

4.1 Val av metod

Eftersom studiens syfte har till ämne att beskriva, förstå och analysera pedagogers beskrivningar och föreställningar användes den kvalitativa forskningsintervjun där forskaren enligt Kvale & Brinkman (2009) vill skapa en uppfattning utifrån undersökningspersonens synvinkel. Detta passade bra med studiens syfte och frågeställning eftersom dessa syftar till att få en uppfattning om pedagogernas uppfattning, erfarenhet kring mångkultur i förskolan.

Enligt Trots (2010) kan man genom forskningsintervju metoden ta reda på och förstå pedagogers tankar, föreställningar och syn på ett kunskapsområde.

Fyra pedagoger intervjuades på två förskolor i deras miljö och intervjun genomfördes som ett samtal. Författaren beskriver den kvalitativa intervjumetoden som informell men fastslår att man genom enkla frågor får komplexa svar och i slutmaterialet kan man finna många intressanta skeenden, åsikter och mönster. Holme & Solvang (1997) skriver om vikten att skapa tillit från respondenterna, detta gjorde jag genom att ringa respondenterna och berätta om ämnet och syftet med studien.

Vid intervjun användes en intervjuguide för att ge respondenterna möjlighet att svara med egna ord och utveckla sitt resonemang, vilket bör ges i en kvalitativ intervju (Patel & Davidsson (2003). Informationen jag fick från respondenterna gav mig en större bild av pedagogernas tankar och kunskap om kunskapsområdet jag undersökte (Holme & Solvang 1997).

4.2 Urval

Till denna studie valdes det ut fyra respondenter, tre förskollärare och en barnskötare. Respondenterna arbetar som pedagoger på två olika förskolor inom samma kommun. Den ena förskolan ligger i ett område som klassificeras som mångkulturell då en stor del av invånarna tillhör grupper med olika etniciteter. Den andra förskolan ligger centralt i staden och är mer homogen då det inte finns lika många barn från andra kulturer.

Med hänsyn till tidsaspekten valdes att inte ha alltför många respondenter då risken är att materialet blir ohanterligt och tiden inte räcker till för att få överblick över alla detaljer som förenar och skiljer (Trost 2010). Mindre intervjuer och mer tid till att förbereda och analysera intervjuerna kan vara en vinst i undersökningen (Kvale & Brinkman 2009). Respondenterna på den ena förskolan kontaktades personligen och blev tillfrågade om att medverka. På den andra förskolan har jag tidigare haft praktik och då kontaktade handledaren jag haft där. Respondenterna tackade ja, till att delta och var entusiastiska till undersökningen. Villighet hos respondenterna till att utföra intervjun är viktigt för undersökningen men även att de kan uttrycka sig bra i ord menar (Holme & Solvang 1997).

4.3 Genomförande

Vid intervjutillfället informerades respondenterna muntlig och utförlig om hur intervjun skulle gå till, vilka aspekter som gällde samt information om studiens syfte. Holme &

Solvang (1997) hävdar att detta har betydelse för att respondenterna ska vara avspända. Intervjun utgick från en intervjuguide (se bilaga 2), men ordningen på frågorna kunde variera under samtalet. Respondenterna intervjuades på sina respektive arbetsplatser i ett avskilt rum. Intervjun hölls i en för dem bekant och bekväm miljö, vilket enligt Holme & Solvang (1997) också spelar in och är en viktig del då detta kan påverka stämningen. Intervjun spelades in samtidigt som jag förde lite anteckningar.

Intervjuerna spelades in via min mobil efter informanternas godkännande. Att spela in samtalet gör att uppmärksamheten fokuseras på information. Glasser (1998) är dock kritisk till inspelning av intervjuer då han menar att processen med att använda materialet tar onödigt tid och kan göra att studien blir långsam, han hävdar att ett fåtal anteckningar av det viktiga innehållet i en intervju skulle fungera bättre. Nackdelen med att inte ha noggranna uppgifter är att viktig information för studien kan missas vid en sådan intervju (Hjerm & Lindgren 2010).

4.4 Databearbetning

Efter genomförandet av intervjuerna transkriberades den för att därefter jämföra resultatet med det som står i litteraturen.

4.5 Etiska överväganden

Beträffande de etiska övervägandena har de fyra huvudkraven som nämns i *Forskningsetiska principer* (2004) tagits i beaktning och varit utgångspunkten. Respondenterna informerades om studiens syfte i ett tidigt skede. Det skrevs ett följebrev (se bilaga 1) samtidigt respondenterna informerades innan intervjun. I följebrevet informeras om att deltagandet är helt frivilligt samt att man när som helst kan avbryta sin medverkan vid intervjun. Vidare informerades intervjupersonerna om att de ges största möjliga konfidentialitet i studien. De fick även information om att de uppgifter som samlas in om enskilda personer endast kommer att användas för forskningsändamål, det vill säga i denna studie. Som tidigare nämnts ombads personerna bekräfta och ge sitt samtycke till medverkan. Att respondenterna får informerat om frivilligheten i undersökningen är betydelsefull för att situationen ska fungera på bästa möjliga sätt (Holme & Solvang 1997).

5.Resultat

I detta avsnitt redovisas resultatet av respondenternas svar. I början kommer en presentation av respondenterna samt deras definition av begrepp som är förknippade med ämnet. Därefter kommer studiens resultat som är indelat i underrubriker. I slutet av varje underrubrik kommer min egen sammanfattande tolkning av resultatet som redovisas.

5.1 Beskrivning av respondenterna

Samtliga respondenter jobbar eller har jobbat på mångkulturella förskolor. Två av dem jobbar vid intervjutillfället på en mångkulturell förskola i stadsdel där det bor folk från många olika nationaliteter. De andra två jobbar på en förskola som ligger centralt i staden med en majoritet av svenska barn men även en del barn från andra nationaliteter.

Pedagog 1 är en kvinna i femtioårs åldern har gått barnskötarutbildning och varit verksam i tjugotre år.

Pedagog 2 är en kvinna i tjugooåttårs åldern har gått förskolläraryt utbildning med inriktning natur och teknik och varit verksam i fyra år.

Pedagog 3 är en kvinna i femtioårs åldern har gått förskolläraryt utbildning och arbetat i tjugosju år.

Pedagog 4 är en kvinna i femtioårs ålder har gått förskolläraryt utbildning och arbetat i tjugotvå år.

5.2 Arbetet med mångkultur

Respondenternas förståelse av begreppen.

Kultur:

Respondenterna uppmanades att beskriva innebörden av begreppet kultur och de definierar begreppet på ett likartat sätt. De beskriver att kultur är allt från trosföreställning till musik och förhållningssätt. En av dem menar på att kultur har att göra med allt vi gör.

”kultur är för mig ett sätt att leva, hur man firar saker och det kan ju ändras. Ett förhållningssätt tycker jag och alla har en kultur även om de säger att de inte har det, för alla har ett levnadssätt och då har man en kultur” (pedagog 3)

”Kultur för är för mig egentligen allting, det kan vara allt från tro, mat och musik ja, allt det vi gör är kultur tycker jag” (pedagog 1)

”kultur är för mig ett levnadssätt... ja, kultur kan vara så mycket och det behöver inte vara rasbundet känner jag utan kultur det kan man byta... samtidigt som kultur är traditioner, matlagning, relationen till föräldrarna, familjesammansättningen” (pedagog 4).

Respondenterna definierat kultur som folks levnadssätt, vilket förhållningssätt man har och allt man gör i sin tillvaro. Överstämmande bland respondenternas svar är att samtliga beskriver kultur som miljön man växer upp i och allt som präglar våra liv. Samtidigt som kultur sägs kunna ändras eller bytas.

Mångkulturell:

Även här påminner respondenternas förklaring av begreppet mångkulturell om varandras. Tre av respondenterna verkar koppla begreppet till människor från andra/olika länder/kulturer.

”mångkultur är för mig flera olika kulturer, kulturer från andra länder” (pedagog 1)

”mångkultur är för mig flera kulturer från olika länder men samtidigt anser jag mångkultur kan finnas i det svenska samhället med folk med olika bakgrunder, socialt och ekonomisk till exempel”(pedagog 2)

”mångkultur innebär folk från olika kulturer i ett område eller samhälle” (pedagog 3)

”Mångkultur har vi på den här förskolan då vi har barn från flera olika kulturer ja, kulturer som möts och finns inom samma ställe”(pedagog4)

Samtliga respondenter kopplar ordet mångkulturell till kulturer från andra länder i första hand däremot tydliggör en av de att det även kan handla om olika bakgrunder så som sociala och ekonomiska. Här beskrivs två olika sidor av mångkultur där å den ena sidan kan handla om flera kulturer från andra länder men å andra sidan handla om mångkultur inom samma kultur i form av olika kulturella bakgrunder.

5.3 Pedagogers erfarenhet av att arbeta med mångkultur

Samtliga respondenter berättar att de bara ser positivt på hur det har varit att arbeta med mångkultur. Det beskriver att de bara ser möjligheter och många fördelar i arbetet med mångkultur. En fördel som tas upp är att både barn och personal lär sig och har respekt för andra kulturer samtidigt som barn tidigt får ta del av mångfalden som finns i samhället och då blir det naturligt.

”Jag tycker att andra kulturer är en tillgång och inget hinder alls, det enda hindret är språket och hindret är ju med föräldrarna inte med barnet. Det är en utmaning att jobba på mångkulturella förskolan och varje barn är en utmaning oavsett kulturtillhörighet men jag är otrolig positiv till att jobba på mångkulturella förskolan och jag ser inga problem alls med det, förutom det här med språket och kommunikationen med föräldrarna ibland kan bli ett problem” (pedagog 1)

”... Ja, jag tycker att det är roligt, jag trivs med att arbeta i mångkulturella förskolan ” (pedagog 2)

”Min erfarenhet av att jobba på mångkulturella förskolan är positiv, jag tycker att det är berikande”(pedagog 3)

”Så kan jag också tycka, jag tycker att det är jättekul att det är olika nationaliteter på förskolan” (pedagog 4)

Samtliga respondenters beskrivning av arbetet med barngrupper tycks vara positiv. Och de uttrycker att det inte finns något annat än fördelar och möjligheter i arbetet med mångkultur. Arbetet beskrivs som omväxlande, givande och att man får den möjligheten att tillsammans få lära sig om och förstå varandra. Och att man får vara med om många roliga möten.

”det är otroligt givande och man får lära sig väldigt mycket. Samtidigt som man kan få reda på mycket saker om människor” (pedagog 1)

”Jag lär mig jättemycket, det blir ett annorlunda miljö och arbetssätt man möts olika, olika kulturer och förstår att man har olika sätt att se på saker och olika erfarenheter”(pedagog 2)

”det är på mångkulturella förskolan man ser att barn är barn oavsett bakgrund och språk, att de är barn och lika som barn”(pedagog 3)

”få träffa alla möjliga olika människor och lära mig om olika språk och kulturer som jag tycker är det roliga med att jobba på en mångkulturell förskola man lär sig något nytt hela tiden”(pedagog 4)

En gemensam faktor i deras berättelser om arbetet men mångkultur är problematiken med språket och då menar de främst med föräldrarna då barn kommer snabbt in och lär sig språket fort.

”Största utmaningen är språket, då det blir en del missförstånd ibland och det är då med föräldrarna, inte med barnen så jag skulle säga att den största utmaningen är språkbarriären” (pedagog 1)

”Utmaningen ligger i kontakten med föräldrarna som inte har språket, detta gör det svårt för oss pedagoger att kommunicera med de och få de att förstå verksamheten och en del praktiska saker i vardagen” (pedagog 2)

”Många nyanlända tror att det bara är barnpassning till exempel och då vill man kunna berätta att det är mer än så. Samtidigt är det praktiska saker som vilka kläder barnen ska ha med sig och när vi ska på utflykt vill vi att de ska förstå att de ska ha med sig matsäck vilket många gånger inte fungerar eftersom de inte förstår”(pedagog 3)

Respondenterna beskriver att de upplever lite problematik med språket när det gäller kontakten med föräldrarna. De berättat hur viktigt det är att bemöta och beskriva verksamheten och dess funktion för föräldrarna vilket de anser är svårt då många av de här föräldrarna är nyanlända och inte riktigt behärskar det svenska språket.

Respondenterna beskriver en önskan om en bättre tolktillgänglighet samt en bättre bakgrundsinformation om barnen som kommer till förskolan och är nyanlända.

5.4 Mångkulturellt arbetssätt

Samtliga respondenter beskriver att det mångkulturella arbetet går ut på att lyfta fram likheter och olikheter. Det som respondenterna menar är att de i arbetet samtalar med barnen om likheter/olikheter för att få barnen att se att vi är mer lika än vad vi tror. Vidare nämner de att i samtalen med barnen även tittar på olikheter med att fokusen läggs på likheterna.

”Vi fokuserar på likheterna i stället. Sedan finns det ju barn som kanske behöver extra hjälp och det ska de få och det är inget konstigt med det. På så sätt lyfter vi fram olikheter, genom att visa att det inte är något konstigt”(pedagog 1)

”Vi lyfter fram olikheter som något naturligt och mitt uppdrag som pedagog är att se till att den barngrupp jag har fungerar och att de visar respekt, att det blir ett bra klimat trots olikheter ska alla må bra i barngruppen och verksamheten”(pedagog 2)

”Vi jobbar och strävar efter en verksamhet som passar alla, oavsett kulturell bakgrund och vi jobbar med att lyfta fram likheter först och främst samtidigt som vi lyfter fram olikheterna så att barnen inte ser det som något konstigt eller negativt”(pedagog 3)

Tre av respondenterna resonerar att de arbetar mycket med delaktighet och tillhörighet oavsett bakgrund och kultur. Både på grupp och individnivå så att alla får känna sig delaktiga och trygga. En av respondenterna berättar att hon ser att samhället blivit mer mångkulturell, vilket bidragit till att förskolan också blivit det. Detta tycker hon märks på förskolan, barn är toleranta och har inga problem med att acceptera varandra.

”Samtidigt tycker jag att förskolan blivit mer mångkulturell som samhället och på så sätt ser inte barnen så konstigt på mångfalden. De är mer toleranta och har en större acceptans för det som är annorlunda”(pedagog 1)

När det gäller arbetet med barns kulturella bakgrund medger respondenterna att de saknar kunskap kring detta. En av respondenterna påpekar att hon finner det svårt att få ett mångkulturellt arbetssätt då de saknar kunskap kring barns olika kulturer. Två av dem uttrycker att de först och främst strävar efter en verksamhet som passar alla.

”Just här har vi inte några speciella arbetsätt med att lyfta fram andras kulturer på något speciellt sätt”(pedagog 1)

”Jag försöker tänka på att man måste ta hänsyn till andra kulturer. Nu är det svårt för oss att uppmärksamma andra kulturers högtider t. ex för att vi vet så lite om vad det är för slags högtider, när de infaller men vi har pratat om att vi ska ta reda på mer om det för att lyfta fram det i barngruppen”(pedagog 2)

”Vi jobbar och strävar efter en verksamhet som passar alla, oavsett kulturell bakgrund och vi jobbar med att lyfta fram likheter först och främst samtidigt som vi lyfter fram olikheterna så att barnen inte ser det som något konstigt eller negativ”(pedagog 3)

”Just här har vi inte några speciella arbetsätt med att lyfta fram andras kulturer på något speciellt sätt”. Här jobbar vi ingenting med deras kulturer eller högtider men jag vet att vi gjorde det på förra stället jag jobbade på”(pedagog 4)

Resultatet visar att samtliga pedagoger försöker arbeta mångkulturellt samtidigt som det visar sig att respondenterna är lite osäkra kring hur de ska lyfta fram och få med andra kulturer i verksamheten. En av respondenterna berättar att hon och arbetslaget diskuterat detta och att hon själv känner att hon skulle vilja ta reda på mer om barnens olika kulturella bakgrunder för att kunna lyfta fram det i barngruppen. En annan bekräftar att de behöver mer kunskap för att ha en större förståelse för skillnader samt undvika missförstånd och kulturkrockar. På den ena förskolan arbetar de inte alls mångkulturellt eftersom de har väldigt få barn från andra kulturer.

5.5 Arbetet med barnens kulturella identitet

Alla fyra respondenter beskriver identitet som något alla har samtidigt som de uttrycker att identiteten först och främst uppstår från den familj och kultur man kommer ifrån. Respondenterna pekar på att alla har den grundidentiteten men att den byggs på i olika sammanhang som individen tar del av som till exempel förskolan.

”Ja, identitet är min personlighet kan man säga och de egenskaperna som identifierar mig som individ. När det gäller barn har de redan en grundidentitet när de kommer till förskolan och den byggs vidare här och i hemmet” (pedagog 4)

”Alla har ju en egen identitet och jag tror att man kan försöka få barn att ändra sig men de har ju sin grundidentitet. Ja, men det tycker jag inte att vi ska göra, att ändra på barns identitet för alla är egna individer, egna personer” (pedagog 2)

”Identitet är för mig det som jag identifierar mig med och gör mig till den jag är och då menar jag allt som har format mig ger mig min identitet” (pedagog 3)

En av respondenterna uttrycker att identitet handlar om att bli sedd för den man är och att de genom att samtala med barnen arbetar för att se och lyfta fram varje barn, eftersom detta är viktigt för att barnen ska känna tillhörighet och inte hamna i utanförskap.

”Det vi måste göra är att arbeta med barns eget jag för att stärka deras identitet. Ser man att ett barn vill få uppmärksamhet genom att var någon annan exempelvis vara den stökige, ja, då får man arbeta för att barnet ska känna att den duger precis som den är”
(pedagog 1)

”Vi måste ta oss tid att samtala med varje barn så att den känner sig sedda och bekräftade” (pedagog 2)

Respondenterna berättar att de arbetar med att stärka barnen identitet samt för att motverka att barn blir tilldelade identiteter på förskolan. De uttrycker att de först och främst stärker barns egen identitet genom att lyfta det positiva hos barnen samt inte förstärka det negativa så att barnen inte försöker dra till sig uppmärksamhet genom det negativa. Respondenterna menar att arbetet med att lyfta fram att man är olika men ändå lika bidrar till att barn får större acceptans och respekt för varandra.

Samtidigt tycker respondenterna att det viktigaste i barnens identitetsskapande är att de kan känna trygghet, tillhörighet och blir sedda. Det nämns inte någon speciellt arbetssätt med barnens kulturella identiteter utan om att möta individen där den är och stödja vidare identitets utveckling.

5.6 Vilken interkulturell kompetens bör pedagoger ha?

Ord som människokännedom, tolerans, vidsynt och ett öppet sinne är återkommande när respondenterna berättar om vilka kompetenser de anser är nödvändiga när man arbetar med mångkultur.

”Man bör ha ett öppet sinne och inte vara för styrd, man lär vara vidsynt och se över vissa saker. Mycket tolerans för det ökar förtroende med föräldrar och personal”(pedagog 1)

”Man måste vara en professionell pedagog med människointresse och en stor tolerans för andra och för det annorlunda. Man får inte vara trångsynt och tro att allt ska vara lika. En vidsynthet krävs det. Jag menar man träffar på många olika kulturer och då krävs det att man har ett positivt förhållningssätt till andra kulturer”(pedagog 2)

”Jag tycker att man som pedagog på förskolan bör ha människokännedom och lyhördhet, förståelse för andra kulturer. Man bör ha insikt om att de varit med om mycket för att kunna

förstå deras beteende och så. Och för att kunna göra det behöver man ha lyhördhet och se andra kulturer med respekt”(pedagog 3)

”Jag tycker att man måste ha en insikt om att alla inte är lika och har man inte den insikten ska man inte jobba på mångkulturella förskolan”(pedagog 4)

Lorentz & Bergstedt (2006) hävdar att interkulturell pedagogik hjälper oss att ifrågasätta vårt eget seende och förhållande till det annorlunda. Vidare beskriver författarna att det är i mötet med ”de andra” som vi kan bryta ner våra låsningar, samtidigt som den kulturella kompetensen och kunskapen ökar parallellt i möten med andra. Respondenternas beskrivning visar att de skaffat sig interkulturell kompetens genom mötet med andra kulturer. Det visar att de har gått igenom en process genom att arbeta med olika kulturer och att detta lett fram till en insikt om olika kompetenser som är nödvändiga när man arbetar med många olika kulturer.

6.Resultats diskussion

Med det interkulturella perspektivet som utgångspunkt var syftet i arbetet att undersöka, skildra och tolka pedagogers uppfattningar kring arbetet på den mångkulturella förskolan. Här följer en analys av resultatet.

Samtliga respondenter beskrev att kulturen hör till miljön man växer i, familjeband och allt som präglar våra liv. Det nämns även att flera kulturer kan finnas inom den svenska kulturen vilket stöds av Lunneblad (2009) som menar på att kulturerfarenheter inte är något nytt då Sverige alltid haft olika tillgångar till egendom, utbildning, språk och miljö.

Respondenterna kopplade mångkulturbegreppet mest till att det har att göra med flera etniska kulturer. Flerkultur begreppet användes också, vilket kan bero på att den tydligare beskriver att det handlar om flera kulturer (Lahdenperä 2008). Respondenterna verkade mer osäkra kring begreppet mångkulturell då den kan tolkas olika och inte alltid utifrån ett etniskt perspektiv. Lunneblad (2009) menar på att denna osäkerhet har sin grund i att det inte finns någon entydigt definition av begreppets innebörd och omfattning. Som Bozarslan (2001) skriver så finns mångkulturen överallt, då man hittar människor med olika kulturella bakgrunder i alla miljöer i form av olika uppväxtförhållanden och referensramar.

När respondenterna beskriver sitt arbete med mångkulturalitet visar det sig att de har en positiv bild av arbetet med mångkultur på förskolan. Trots att de gör sitt bästa i arbetet med mångkulturen märks en osäkerhet kring hur de medvetet ska arbeta

mångkulturellt. Lorentz & Bergstedt (2006) upplyser att det numera inte längre handlar om lära ut och förmedla kunskaper utan menar på att det krävs att pedagoger själva är aktiva i olika slags av information och lärandeprocesser. Vidare beskrivs att pedagogiken alltmer handlar om att vägleda och handleda individers kunskapsbildande. Dagens samhälle kräver att pedagoger har social och interkulturell kompetens (ibid).

Lunneblad (2006) påpekar att osäkerheten hos pedagogerna medför att de inte arbetar mångkulturellt på ett medvetet sätt. Denna osäkerhet kring ett mångkulturellt arbetssätt beror lika mycket på att de saknar utbildning inom interkulturellt pedagogik menar (Lahdenperä 2004). På liknande sätt beskriver Lpfö 98/10 att pedagoger behöver ha kunskap och medvetenhet om sin egen kultur för att på ett bra sätt kunna arbeta i dagens mångkulturella samhälle. Det mångkulturella arbetet ställer till en del utmaningar då barn, pedagoger och föräldrar med olika kulturer och erfarenheter ska samsas men det ökar också toleransen och solidariteten hos alla (Skolverket 2005).

Respondenterna beskriver att de arbetar med att främja mångkulturen genom att samtala om olika högtider, länder och lite om olikheter. Samtal och firande av olika högtider är en bra början i det mångkulturella arbetet men det krävs mer än kulturfester och enstaka inslag anser (Bozarslan 2001). Vidare menar hon att mångfalden på ett naturligt sätt ska synas i vardagen och att förskolan bör utgå utifrån barnets tidigare erfarenheter och kunskaper i det mångkulturella arbetet. Att vi pedagoger bör möta varje barn där den befinner sig och inte där vi anser att den bör vara (ibid) Och enligt Myndigheten för skolutveckling (2006) är pedagogers nyfikenhet och intresse av lära sig om andra kulturer avgörande i arbetet med andra kulturer. Det är första steget i rätt riktning men det krävs utbildning inom interkulturellt förhållningssätt, pedagogik samt integration av sin kunskap i vardagen för att vidareutvecklas i ämnet (Lorentz & Bergstedt 2006).

Resultatet visar behovet av utbildning kring interkulturalitet och pedagogerna tycks vilja ha det också. Utbildning i interkulturalitet skulle ha stor betydelse för pedagogerna eftersom utbildning i interkulturalitet betecknar hela området av kulturmöten, mångkultur, skillnader och likheter i pedagogiska sammanhang (ibid). Respondenterna beskriver arbetet på den mångkulturella förskolan som otroligt givande och lärorikt. Samtliga beskriver att mångkulturen bidrar till att de lär sig mer om olika kulturer samt att de blir rikare i kunskap och erfarenhet. Vidare berättar de att man lär av varandra samt att den mångkulturen som vi idag lever i gör att barn är mer toleranta mot olikheterna. Men det är ändå pedagoger som har en avgörande roll i den här processen eftersom den inställningen pedagogerna har, har så stor inverkan på barnen. Är

pedagogen negativ eller positiv till variationen kommer det att avspeglas på barnen då de lär sig från vuxna runt omkring dem (Hans Ivan Roth 2005)

I beskrivningen av deras arbete med barnens kulturella olikheter framgår det pedagogerna har en alla är lika attityd. Samtliga tydliggör att de vill behandla alla lika och i samtalen de för om likheter och olikheter sätts fokus på likheterna. Detta pekar på likabehandlingstänkande som Lorentz (2007) tar upp där han menar att många tror att en likabehandlingsattityd skapar rättvisa och jämlikhet. Han beskriver att man tolkat likhet som jämlikhet men menar på att man i stället borde sträva efter jämlikhet genom olikhet.

Detta stöds av Bozarslan (2001) som poängterar att man med denna alla är lika attityd i själva verket förnekar barnens mångsidiga behov. Skillnader och olikheter ska inte ses som fenomen som ska ignoreras eller bekämpas utan snarare ses som berikande. Därför blir det motsägelsefullt när respondenterna beskriver att de ser till individen i arbetet med olikheterna. Samtidigt som de inte arbetar med barnens kulturella olikheter. Att visa respekt och ta hänsyn till barnens kulturella olikheter bidrar till en förstärkt självkänsla och identitet hos barnen. Av den orsaken bör pedagoger arbeta med barnens kulturella bakgrund menar Bozarslan (2001).

Förskolans uppgift är att arbeta utifrån ett interkulturellt förhållningssätt där man ser kultur och mångfald som en möjlighet och tillgång (Skolverkets allmänna råd och kommentarer – kvalitet i förskolan 2005). En diskussion om hur man bäst kan bemöta barn och föräldrar med en annan kulturell bakgrund och andra referensramar på ett bra sätt oavsett vari olikheterna består är betydelsefull i arbetet med mångkulturen understryker (Bozarslan 2001).

I frågan hur de ser på och jobbar med identitet visar resultatet att samtliga anser att identitet är något som först och främst uppstår från familjen och kulturen man tillhör samtidigt som de menar att man kan bygga vidare på någons identitet. Detta stöds av Lorentz & Bergstedt (2006) som beskriver att människor hela tiden skaffar sig mer eller mindre olika kulturella koder eftersom ingen lever i rena homogena miljöer.

Som tidigare nämnt har inte respondenterna ett medvetet arbetssätt med barnens kulturella bakgrunder vilket inte är i sin ordning eftersom ett medvetet arbetssätt med barnens kulturella bakgrunder har en framstående påverkan i barns identitetsskapande (Brömssen, K, V (2006). Resultatet visar att respondenterna ser identitet som något man redan har från början och bygger vidare på. Vilket i sig stämmer men grundidentiteten kan byggas vidare och förstärkas eller förminsкас och suddas ut. Bozarslan (2001) menar att pedagoger kan genom att arbeta med barns kulturella bakgrund bidra till att

utveckla och förstärka barnen identitet. Och enligt Lorentz & Bergstedt (2006) krävs det att man får möjligheten att tillägna sig olika kulturella språk och processer som ger multipla identiteter eftersom detta kan få barnen att hantera olika perspektiv och överskrida olika kulturella koder.

De som beskrivs som gemensamma problemet/hindret i arbetet med mångkultur är språket samt barnsynen som kan vara olika i olika kulturer och kan ibland leda till kulturkrockar. Detta innebär att ett mångkulturellt arbetssätt kräver att personalen har kommit till insikt och förståelse för på vilket sätt fördomar, rasism och diskriminering påverkar kommunikationen och samspelet med andra (Lahdenperä 2004). Att möta andra kulturer med öppet sinne där vi förstår att det finns olika synsätt och värderingar i världen är viktigt i det mångkulturella arbetssättet tycker (Lorentz & Bergstedt 2006).

Pedagogerna ute i verksamheten försöker arbeta mångkulturellt och möta individen och dess behov enligt resultatet men de inte ha alla verktyg och kunskaper de behöver för att kunna arbeta med mångkulturen. Förutom utbildning i interkulturell pedagogik krävs en kunskap om andra kulturer samt erfarenhet av kulturella möten för det är då man utvecklar sin kulturella kompetens (Lorentz & Bergstedt, 2006). Osäkerheten hos pedagogerna kring det mångkulturella arbetet kan ha sin grund i just att de inte har kunskapen när de möter mångfalden och möts av andra värderingar och normer som inte alltid överensstämmer med det svenska (ibid).

Återkommande är att den stora utmaningen på mångkulturella förskolan är språket då den är så pass viktig i kommunikationen med både föräldrar och barn. Dock ses det som problematisk först och främst med föräldrarna, det blir lätt missförstånd och det är många gånger svårt att förklara verksamhetens uppdrag för föräldrarna menar respondenterna. Detta stöds av Ellneby (2007) som menar att språket är hjälpmedlet som för människor att tänka, tala, analysera och reflektera och samtidigt organisera sitt beteende.

När det kommer till frågan om vad respondenterna anser som bra kompetens arbetet med mångkulturen var ord som öppensinnad, tolerans, människointresse, lyhörd, vidsynt och förståelse för andra kulturer återkommande. Respondenterna nämnde egenskaper som en människa som jobbar med mångkultur bör ha, ingen nämnde kompetenser i utbildningsväg.

6.1 Avslutande reflektioner

Samtliga respondenter verkar ha en ambition att arbeta mångkulturellt vilket de gör i den mån de kan. Förutom att det krävs att det finns tid till att göra det så krävs det kunskaper om hur de ska gå tillväga vilket jag upplevde att respondenterna saknade. De

är positiva i sina berättelser om arbetet med mångkultur och generellt verkar de ha bra erfarenheter kring arbetet med mångkulturalitet. Visst nämner de utmaningar och svårigheter som språket t.ex. men i överlag anser de att arbetet med mångkultur innebär ett växande och väldigt givande för individen. Det som jag tidigare nämnt är orsaken till att de inte kan arbeta på ett bättre mångkulturellt sätt är saknaden av utbildning kring detta ämne. Samtliga intervjuade saknar utbildning kring detta men det är upp till kommunen och förskolechefen att se till att pedagoger får den utbildning de behöver för att fylla de behov som finns.

6.2 Metoddiskussion

Undersökningen bestod av fyra kvalitativa intervjuer. Jag började med att ringa ett samtal och berätta undersökningens syfte och fortsatte vidare med att skicka ett mejl där det ytterligare förklarades vadd undersökningen gick ut på. Detta tror jag bidrog till att intervjun blev som ett samtal där respondenterna vara avslappnade och kunde vara mer raka i sina svar (Trots 2010). Ämnet är komplicerat vilket kan göra att respondenterna är reserverade i sina svar och inte vågar uttrycka allt i sina svar men jag tyckte att jag fick tillräcklig användbar information från dem. Hade jag haft enkätundersökning är det möjligt att det gett annat resultat men alla metoder har sin svaghet. Och eftersom avsikten var att ta reda på deras tankar var denna metod passande eftersom den behandlar folks erfarenheter, föreställningar och tankar (Trots 2010).

Jag tycker att jag fick bra information från respondenterna men kan samtidigt i efterhand tycka att jag kunde skött intervjun bättre och på ett tydligare sätt riktat den mot min frågeställning. Lätt att se det nu efter att ha analyserat arbetet och intervjuerna.

6.3 Fortsatt forskning

När det gäller fortsatt forskning skulle det vara intressant att intervjua föräldrar med andra kulturella bakgrunder och ta del av deras tankar och föreställningar kring vad de anser om pedagogers arbete med barnens kulturella bakgrunder. Det skulle även vara intressant att undersöka förskolechefers del i arbetet kring det mångkulturella arbetet. Vad det är för insatser som görs för pedagogers fortbildning detta eftersom många av de intervjuade inte riktigt kunde förklara vad interkulturellt är för något, de var inte alls bekanta med begreppet.

Källförteckning

Allwood Carl Martin (2000). *Tvärkulturella möten: grundbok för psykologer och socialarbetare* Natur & Kultur akademisk.

Bozarslan, Aycan (2001) *Möte med mångfald-förskolan som arena för integration* Stockholm: Runa förlag AB

Björk-Willén. P, Gruber. S, Puskás. T (red.) (2013). *Nationell förskola med mångkulturellt uppdrag*. 1. uppl. Stockholm: Liber.

Brömssen, K, V (2006). *Identiteter i spel – Den mångkulturella skolan och nya etniciteter* Institutionen för pedagogik och didaktik, enheten för Ämnesdidaktik & Institutionen för religionsvetenskap och teologi.

Ellneby, Ylva. (2007). *Pedagoger mitt i mångfalden* Sveriges utbildningsradio AB.

Hans Ivar Roth (2005.) *Mångkulturalismens utmaningar* Studentlitteratur AB.

Hedin, & Lahdenperä (2000). *Värdegrund och svensk etnicitet* Studentlitteratur AB.

Holme & Solvang (1997). *Forskningsmetodik* Studentlitteratur AB.

Kvale & Brinkman (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund. Studentlitteratur.

Lahdenperä, P (2004). *Interkulturell pedagogik i teori och praktik*. Lund; Studentlitteratur.

Lahdenperä, P. (2008). *Interkulturellt ledarskap – förändring i mångfald*. Lund: Studentlitteratur.

Lahdenperä, P & Lorentz, H (2010). *Möten i mångfaldens skola: interkulturella arbetsformer och nya pedagogiska utmaningar*. Studentlitteratur.

Lorentz, Hans & Bergstedt, Bosse (red) (2006). *Interkulturella perspektiv-pedagogik i mångkulturella lärandemiljöer* Lund. Studentlitteratur.

Lorentz, H. (2007). *Talet om det mångkulturella i skolan och samhället – En analys av diskurser om det mångkulturella inom utbildning och politik åren 1973-2006*. Lunds universitet.

Lorentz, H. (2009). *Skolan som mångkulturell arbetsplats- Att tillämpa interkulturell pedagogik*. Lund: Studentlitteratur.

Lunneblad, Johannes (2006). *Förskolan och mångfalden: en etnografisk studie på en förskola i ett multietniskt område* Göteborg: Acta universitatis Gothoburgensis.

Lunneblad Johannes (2009). *Den mångkulturella förskolan* Lund Studentlitteratur.

Myndigheten för skolutveckling (2006). *Komma till tals-flerspråkiga barn i förskolan* Davidsons tryckeri AB, Växjö.

Norell Beach Annie (1995). *Mångfald och medkänsla i förskolan* Rädda barnen, Kristianstads tryckeri AB.

Lpfö 98.(red) (2010). *Läroplan för förskolan*. Stockholm: Fritzes.

Patel, R & Davidsson, B (2003). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Regeringens Proposition. (1997/98:16). *Sverige, framtiden och mångfalden – från invandrarpolitik till integrationspolitik.*

Skolverket (2005). *Allmänna råd och kommentarer – kvalitet i förskolan* Ljungbergs tryckeri, Stockholm.

Skolkommittén SOU 1996:143 (1996) *Krock eller möte: om den mångkulturella skolan: delbetänkande* Fritze Stockholm.

Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet. (2004). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Elektroniska källor:

www.ne.se

Bilagor:

Bilaga 1

Hej!

Mitt namn är Anabel Moza och jag är lärarstudent vid högskolan i Gävle och går nu min sista termin. Jag ska skriva min uppsats om mångkulturella förskolan och vill gärna få din medverkan. Syftet med studien är att undersöka pedagogers syn på arbetet på mångkulturella förskolan. Jag har tänkt genomföra intervjuer som kommer att ta ca en halvtimme. Intervjun är frivillig och kan avbrytas när som helst. Allt material behandlas konfidentiell och inga enskilda personer kommer att kunna identifieras. Jag kommer att använda materialet enbart till studien och jag kommer använda min mobil för att spela in intervjuerna eftersom det underlättar när jag sedan ska analysera materialet.

Har du frågor angående intervjun är du välkommen att höra av dig till mig. Jag önskar kunna göra intervjun under inom de närmaste dagarna och vill att vi hittar en tid som passar er.

Jag tackar på förhand för din medverkan!

Med vänliga hälsningar

Anabel Moza Telefon 0704920470

E - mail: mozaanabel@hotmail.com

Bilaga 2

Kultur, mångkulturella arbetet i förskolan

- Vad har du för utbildning och hur länge har du varit verksam inom förskolan?
- Vad är kultur för dig?
- Hur tänker du kring mångkultur?
- Vilken är din erfarenhet av att arbeta med mångkultur?
- Hur arbetar ni med olikheter och likheter?
- Vad är identitet för dig?
- Har du stött på begreppet *Interkulturellt/arbetsätt/förhållningssätt* och i så fall vilka tankar och uppfattningar har du om begreppet?
- Vilka er de största utmaningar i den mångkulturella förskolan?
- Vilka är fördelarna/nackdelarna med mångkultur i förskolan?
- Vilka möjligheter/hinder/svårigheter ser ni i arbetet med mångkulturella barngrupper?
- Vilken kompetens bedömer du att man bör ha i arbetet med mångkultur?

Uppföljningsfrågor/stödfrågor

- Kan du berätta lite mer om...?
- Vad innebär...?
- Det där var intressant, kan du utveckla det lite...?
- Kan du hjälpa mig att förstå skillnaden mellan...?
- Skulle du kunna ge ett exempel... ge exempel på vad det inte är...?
- Vilken betydelse har...?
- Hur tänker du...?